

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLİY VA O'RTA
MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI.

SAMARQAND DAVLAT CHET TILLAR
INSTITUTI

referat

Mavzu; Boks

Bajardi; Faxriddinova Z.

Tekshirdi; Juraev R

Samarqand -2014

Boks

Boks matchi. Ringda Ricardo Domínguez (chapda) va Rafael Ortiz.

Boks ([ingl. boxing, box](#) — «urish» soʻzidan) [sportning](#) yakkakurash turlaridan biridir.

Boks (ing . box — mushtlash, zarb) — sport turi, ikki raqibning sirti charm, ichi yumshoq qoplamali qoʻlqoplarda qoida asosida yakkama-yakka mushtlashish musobaqasi. B. tarixi mil. av. davrda Misr va Bobilda uyushtirilgan yakkamayakka mushtlashish musobaqalariga borib taqaladi. Yunoniston qad. Olimpiya oʻyinlari dasturida ham shunday musobaqalar boʻlgan. Zamonaviy B. vatani Angliyadir (16—17-a.lar). B.ning dastlabki qoidalari shu mamlakatda qabul qilingan (1867). Xalqaro havaskor bokschilar assotsiatsiyasiga (AIBA; 1946 y. asos solingan) 160 mamlakat aʼzo (1999). B. 1904 y.dan Olimpiya oʻyinlari dasturiga kiritilgan, 1974 y.dan jahon chempionati, 1979 y.dan jahon kubogi musobaqalari oʻtkazib kelinadi.

B. musobaqasi arqonlar bilan oʻralgan 6x6 molchamli ring (supa)da oʻtkaziladi. B.chilar ogʻirligi 270 g (10 unsiya) qoʻlqoplardan foydalanishadi. Musobaqa 2 min. (daqiq)dan 4 raund (boʻlim) davom etadi. Raundlar

orasida 1 daqiqadan tanaffus beriladi. Musobaqa vaktida raqib yiqilganda, hakam kurashni to'xtatgandan keyin, shuningdek beldan pastga, boshtananing orqa qismiga zarb berish mumkin emas. Ringdagi hakam (referi) musobaqani boshqaradi, ring atrofidagi 5 nafar hakam berilgan aniq zarblarni hisoblab boradi. Natijada ko'p ochko (xol) to'plagan B.chi g'olib deb topiladi. Zarb ta'sirida garangsiragan (nokdaun) holatga tushgan B.chining o'ziga kelishi uchun referi kurashni vaqtincha to'xtatadi va hisob ochadi. 10 srch. (soniya) vaqt ichida u kurashga tayyor ekanini bildirmasa referi uni nokaut Bo'lgan (yengilgan) deb hisoblaydi. Tomonlardan biri raqibini nokaut qilsa, ochkolar farqini 15 taga yetkazsa, shuningdek bir tomon yengil ganini tan olsa (murabbiyi arqonga sochiqtashlasa), referi tomonidan chetlatilsa, zarb ta'sirida tanasining jarohatlangan joyidan qon okishi kamaymasa (tibbiyot xodimi xulosasiga ko'ra) kurash muddatidan oddin to'xtatiladi va ikkinchi tomon g'olib sanaladi.

Xalqaro B. musobaqalari 12 vazn toifasida (48, 51, 54, 57, 60, 63,5, 67, 71, 75, 81, 91 kg gacha va 91 kg dan yuqori) tashkil etiladi. Asosiy musobaqalarga 18 yoshga to'lganlar qo'yiladi. 16—17 va 14—15 yoshlilar o'rtasida ham musobaqalar uyushtiriladi. Shuningdek, ayrim federatsiyalar B.ni ommalashtirish maqsadida o'smiro'spirinlar o'rtasida 12 tadan ko'proq vazn toifasida ham musobaqalar o'tkazishadi. O'zbekistonda zamonaviy B. 20-a.ning 20-y.laridan ommalashdi. Ilk B. musobaqasi 1922 y. Toshkentdagi "Fortuna" sport jamiyatida o'tkazilgan. Uni S.L. Jakson uyushtirgan. Bu murabbiy yuzlab B. chilarni tarbiyaladi.

O'zbekistonda keyingi yillarda shaxsan Prezident Islom Karimovning sportga qaratgan e'tibori natijasida B. jadal rivojlanmoqda. O'zbekiston Respublikasi B. federatsiyasi

1993 y.dan AIBA a'zosi. Mamlakatda 4 olimpiya o'rinbosarlari bilim yurti va o'nlab bolalar o'smirlar sport maktabida yoshlarga B.sirlari o'rgatilmoqda. 20 dan ziyod zamonaviy B. zallari shug'ullanuvchilar ixtiyorida. B. milliy terma jamoasi 1999 y. jahon chempionatida faxrli 3o'rinni egalladi. O'zbekistonning R.Risqiyev, N.Anfimov, G.Ilyosov, M.Abdullayev, O'.Xaydarov, R. Chagayev, T. To'lyakov, L. Zokirov, N. Otayev, T.Turg'unov, H. Ahmedov, K. To'laganov, R. Saidov, S. Mixaylov, D. Yorbekov, D.Avezboyev kabi B.chilari katta yutuklarga erishgan.

Jahonda professional B.chilar (B.ni kasbga aylantirganlar) o'rtasida to'rtta yo'nalish bo'yicha musobaqalar utkaziladi. Ularni jahon B. kengashi (WBC), jahon B. assotsiatsiyasi (WBA), xalqaro B. federatsiyasi (IBF) va jahon B. tashkiloti (WBO) uyushtiradi. Professional B.da qo'lqoplar birmuncha yengil — taxm. 227 g (8 unsiya), raundlar soni 6, 8, 10, 12 ta bo'ladi. Har bir raund 3 daqiqadan. Musobaqalar 17 vazn toifasida (47,627; 48,988; 50,802; 52,163; 53,524; 55,338; 57,153; 58,967; 61,235; 63,503; 66,678; 69,853; 72,575; 76,203; 79,379; 88,450 kg gacha va 88,450 kg .dan yuqori) tashkil etiladi. U. Pep, S. Liston, MuhammadA/sh, J. Formen, M. Tayson, E. Xolifild (AQSH), L. Lyuis (Buyuk Britaniya) kabi professional B.chilarning nomlari mashhur.

Mustaqillik yillarida O'zbekistonda ham ilk professional B.chilar yetishib chikdi: toshkentlik B.chi A. Grigoryan o'z vazn toifasida 13 marta jahon chempioni bo'ldi (2000 i.). ^[1]

Zamonaviy boksning qadimgi shakli — Minoy kurashi. Knoss, Krit.

Mushtumli kurashni tasvirlovchi suratlar va hujjatlar tarixi eramizdan avvalgi 3-ming yillikka borib taqaladi^[2] (Iroqda mushtli kurash haqida eslatuvchi 7 ming yil yoshli tosh lavha topilgani haqida iddao ham mavjud).^[3] Qo'lqopli janglar haqida hikoya qiluvchi eng qadimiy manbalar Minoy Kritida topilgan (eramizdan avvalgi 1500-yil).^[2]

Qadimgi Yunonistonda bunday janglar *pigme*, deb atalgan va EA 688-yilda Olimpiya O'yinlariga kiritilgan. Ishtirokchilar charm qo'lqop kiyib kurashishgan. Qadimgi Rimda gladiatorlar qilichbozlikdan tashqari shunday mushtumli janglarda ham qatnashishardi. Keyinchalik bu kurash Rim oqsuyaklari orasida ham tarqalib ketdi, biroq imperator Oktavian Avgust bunga chek qo'ydi. Ancha vaqt o'tib, eramizning 500-yilida bu kurash Buyuk

Teodorix tomonidan diniy sabablarga ko'ra taqiqlandi, lekin bu taqiq katta ta'sir ko'rsatmadi.

Zamonaviy boks XVIII asrda shakllana boshladi. 1743- yilda Jack Broughton bokschilarni o'limdan asrash uchun qoidalar (beldan pastga urmaslik, yiqilgan raqibga tegmaslik kabi) kiritdi. 1867-yili John Graham Chambers tomonidan yangi qoidalar e'lon qilindi. XX asrda xalqaro boks tashkilotlari (WBA, WBO, IBF, WBC) tuzildi.

Qoidalar[tahrir]

Boks qo'lqoplari.

Boks jangi tomoni 5-6 metrlik kvadrat ringda o'tkaziladi. Ring atrofi to'rt qator arqon bilan o'raladi. Bokschilar boks qo'lqoplari kiyishadi. Boks matchlari odatda har biri 1-3 daqiqalik raundlardan iborat bo'ladi. Ishtirokchilardan biri qulab, referi 10 soniya sanaguncha ;turmasa (nokaut) yoki jangni boshqa davom ettira olmaydigan holga kelsa (texnik nokaut), uning raqibi g'olib, deb e'lon qilinadi. Agarda match so'ngigacha bunday vaziyat bo'lmasa, g'olib hakamlar tomonidan belgilanadi (yig'ilgan ochkolarga ko'ra).

Bokschilar faqat vazni o'ziniki bilan teng raqiblarga qarshi ringga tushishi zarur, deb belgilangan. Shu sababdan *vazn toifalari* tushunchasi kelib chiqqan .

